

A la costa catalana, a Vilanova, l'eclipsi havia arribat una hora més tard, tot i que, com que Vilanova estava en una latitud més baixa que Bolonya, el Sol havia quedat quasi cobert en la seva totalitat. Un prim cercle de llum, que feia mal a la vista, envoltava una densa negror.

A mesura que la llum havia desaparegut, l'ombra s'havia escampat com un vel negre pel poble, la gent alçava el cap al cel i s'avisaven els uns als altres: “El sol s'apaga! Es fa de nit en ple dia!”

—L'Anticrist es despenja sobre la terra! —es va sentir com l'Amalric cridava pels carrers— Demaneu perdó!

Tan bon punt el capellà tolosenc de Vilanova havia notat com s'enfosquia la llum que li entrava per la finestra de la rectoria, havia sortit esperitat per contemplar com l'astre solar s'apagava. Es va posar el primer que havia trobat a mà, el roquet, l'estola i una Bíblia. Després de baixar corrent pel camí de l'església, es va aturar al mig dels carrers i exhortava tothom.

En poca estona tot el poble havia deixat la feina que feia i s'havia reunit entre el molí i el safareig, al costat de la riera, per sota del turó de l'església. El capellà resava i cridava culpant-los pels pecats comesos i no confessats.

—Posem-nos de genolls. A terra. Demaneu perdó a Déu, a Jesús, a Maria i a l'Esperit Sant! —Es va agenollar, també, l'Amalric, amb els braços en creu i el cap enlairat al cel, resant “Pater noster, qui es in caelis, sanctificetur nomen tuum...”

La gent creia que un eclipsi, del qual tothom n'havia sentit parlar, no era preocupant fins que el Sol era tapat del tot, o almenys tapat pel seu centre. En aquest cas la llum disminuïa de manera tan ràpida que es produïa una pèrdua sobtada de tots els colors. Això és el que passava aquell dia a Vilanova.

—M'estic quedant cec! Déu meu, Maria, perdoneu-me!

—Tot el cel es torna plom i ens caurà al damunt, resem, resem!

—Què serà dels nostres fills petits? Ells no en tenen cap culpa!

El paisatge verd havia esdevingut gris, amb diverses tonalitats fosques, i l'horitzó havia pres una estranya coloració entre el groc i el verdós, de difícil explicació.

—El color... Déu meu, el color de la teva cara... Ahh!

Els colors de les cares, afectats per la foscor sobrevinguda, juntament amb les dificultats de percepció cromàtica de la vista, prenién els matisos cendrosos dels

cadàvers. Tot semblava perdre la seva vitalitat, com si la mort obrís els seus braços abraçant la Terra i tots els homes.

—No sentiu el silenci? Els ocells han desaparegut i els insectes s’han amagat!

—Això és presagi d’uns fets terribles que ens han de caure al damunt... marxem!

—On hem de marxar? La nit eterna ens cobreix!

Ploraven uns, intuïen uns altres; molts estaven agenollats al davant del capellà, altres sotmesos a una intensa tensió tremolaven visiblement alterats.

—Va empunyar l’àngel la seva falç i la va brandar sobre el món! —va clamar mossèn Amalric— I va veremar la vinya de la terra i va llançar la collita al gran cup de la ira de Déu! Als afores de la ciutat va seguir trepitjant el cup i d’ell va rajar tanta sang que va inundar la terra fins a arribar a les brides d’un cavall. Això és paraula de Sant Joan, això és el que ens va advertir!

La por que va desencadenar aquella foscor completa i aquell estrany vent que es va girar quasi tot seguit va desfermar plors, espasmes i un parell de desmais. Tots aquests fets van ser, per si mateixos, efectes en cadena d’altres atacs d’angoixa, crits delirants i algunes persones que s’estiraven a terra i desvariejaven rebolcant-se en la pols.

—El quart àngel ha tocat la trompeta! —va esgargamellar-se l’Amalric— Penediu-vos, pecadors! Infidels! Descreguts!

Quasi tots els habitants del poble estaven agenollats o estirats de bocaterrosa, amb el plor a flor de pell. Murmuraven paraules que no s’entenien.

—La tercera part del Sol, de la lluna i de les estrelles, recordeu-ho! Ho va predir Sant Joan! Aquella tercera part quedarà ferida de mort! —l’Amalric va deixar passar uns segons en silenci per recuperar-se de la seva respiració agitada— I la tercera part s’enfosquirà! Hi haurà tenebres! Les tenebres, negres, pregones, envairan la tercera part del dia i de la nit... Ai, habitants de la terra! Ai! Que serà de vosaltres quan sonin les trompetes dels tres àngels que queden?

Més amunt, al darrere d’aquella munió de gent esverada, na Mirabunda s’ho mirava tot, preocupada. L’Elionor estava al seu costat, amb la por al cos. Era el primer cop que observava un eclipsi. La mare ja havia assistit a dos eclipsis més. El que recordava millor era el de feia 16 anys. Aquell 1257 l’Arcadi el seu pare i avi d’Elionor, havia decidit anar a lluitar al costat del rei Jaume, amb l’esperança d’obtenir botí i privilegis. Na Mirabunda recordava bé les notícies que arribaven en comptagotes. Els sarraïns s’havien revoltat pel maltractament que rebien dels nobles catalans i aragonesos

i van capturar els castells de Xàtiva, Dènia i Alacant, amb el suport d'Alfons X del regne de Castella, que esperava fer fora després els sarraïns i quedar-se les fortaleses pel seu propi profit. Un dia de primavera es va produir l'eclipsi i recordava com se li va encongir el cor i va pensar "Ai, el pare!". Un mes després va arribar la notícia que el pare havia mort l'endemà del dia que el cel havia enfosquit.

—Va, anem cap a casa, Elionor, que aquí no hi fem res —va decidir amb veu ferma, abraçant la seva filla.

4

Ja havien passat dos mesos i se sentien els primers freds de l'hivern. Aquell mes de novembre alternava dies de fred amb dies de bonança. En Bernat passava la major part del dia amagat en un racó del magatzem d'en Ramon, l'oncle de l'Arnau i germà de l'Acfred. Es va espantar molt el dia de l'eclipsi. Ho va interpretar com la notícia de la seva captura i mort immediata; no obstant això, van passar els dies i ningú no el va descobrir.

Després dels desgraciats fets del dia que els homes del castell de Ribes van trucar a casa seva, tot es va accelerar com els braços d'un molí de vent que gira i es va veure fugint i amagant-se. "Has de fugir!", li havia dit la dona. "Si t'agafen et mataran", va insistir, plorant i molt espantada, a un Bernat que encara duia taques de sang a la camisa i que només podia pensar "M'he de treure la camisa i rentar-la".

—On aniré ara, Agnès? —implorava.

—Has de fugir, apressa't! —repetia la dona, amb les llàgrimes que li rajaven per les galtes. Les filles les havien deixat a casa d'uns veïns.

—Déu meu, què he fet! —Es picava amb els punys el pit— I tu què faràs, Agnès?

—No et preocupis per això. Tu marxa. A mi no em faran res —va dir, gens convençuda—. Marxa, amaga't i, quan puguis, al vespre, vens i em dius on estàs perquè et pugui portar alguna cosa per menjar —va afegir l'Agnès, que no sabia d'on trauria cap cosa per menjar ni ella mateixa.

En Bernat havia marxat amb una manta sota el braç, una petita olla i quatre coses que va arreplegar. Primer se'n va anar cap a les muntanyes que tenien al nord. Era un massís extens, amb pocs boscos, de roques calcàries recargolades, amb algunes

coves i poca aigua. Els homes del castell de Ribes també coneixien les coves i les anaven a comprovar d'una en una.

Es va apropar als penya-segats de mar on també hi havia coves i va quedar-se uns quants dies en una d'on rajava una font d'aigua de la roca estant, molt propera a la cova del Cau del Gegant, on no es va atrevir a ficar-s'hi pel perill que suposava. Només podia menjar musclos i caragols de mar, però tenia por d'encendre una foguera. De dia el fum el podia delatar; de nit seria la claror. Per fortuna, estant en una cova de cara a mar només es podria descobrir el foc des d'un vaixell i de nit mai cap mariner s'atrevia a navegar prop d'aquella costa escarpada.

El fred i la humitat de la nit li clavaven les urpes i es passava les hores tremolant fins que, a mesura que el dia avançava, la temperatura millorava; però llavors es trobava inutilitzat per qualsevol activitat a causa de l'esgotament físic acumulat. Va abandonar la part marítima de la muntanya i va tornar a buscar refugi en una cova de l'interior. Aquell primer dia havia pogut comprovar que els perseguidors no abandonaven la persecució i va sentir les veus dels que regiraven per un costat i per l'altre. Era evident que Gausbert de Ribes i els seus fills estaven convençuts que tan sols podria estar al massís del Garraf i que no s'atreveria a anar a cap de les altres poblacions. També semblava clar que aviat arribarien a la conclusió que només podria estar amagat en una cova de mar i només en aquelles on hi arribava una font interior d'aigua dolça. D'altra banda era on, a més, podia disposar d'aliment amb facilitat.

Quinze dies després recordava, des d'un racó del magatzem d'en Ramon, la rebuda del seu familiar. Aquell magatzem annex a la casa d'en Ramon, a Vilanova, li servia d'amagatall. En Ramon l'havia fet entrar, li havia donat menjar i beure i havia preparat l'espai on podria estar-s'hi mentre no trobessin una altra solució. Van acordar que no sortiria mai sent de dia.

El pare de l'Acfred i per tant avi d'Arnau havia tingut un germà, en Berenguer, que havia tingut dos fills vius. Una filla, que s'havia casat amb un mercader de llana i vivien a Barcelona i un altre fill, que era en Bernat. En Berenguer, doncs, era oncle d'Acfred i de Ramon.

—Si s'apropen gaire haurem de trobar alguna solució —va comentar aquell vespre en Ramon.

—Potser sí... em sap molt greu els problemes que t'estic causant...

—No pateixis, ja trobarem alguna alternativa.

En Ramon, sempre havia estat un home positiu i voluntariós, tranquil i fins i tot una mica afectat. Més aviat silenciós, no parlava per no ofendre i tota la seva vida la dedicava a aprendre coses, era de les poques persones que tenien llibres a casa seva i parlava diverses llengües. No se'l veia mai ni bevent massa, ni menjant massa, ni vestint amb deixadesa o amb ostentació.

—No ho sé pas. Hauria de fugir lluny, encara que no puc... no vull. No m'atreveixo a abandonar l'Agnès i les noies... com s'ho faran, elles? —va seguir en Bernat.

—Bé, ja els portem alguna cosa per menjar i de moment en Gausbert no les molesta gaire, només hi va sovint en Folc a exhibir-se, com un gall, amb l'excusa de mirar si has tornat a casa.

Van sentir un cop a la casa. Van notar que algú havia entrat i es van quedar en silenci, arronsats. Ramon va agafar l'espelma i va pujar els quatre esglaons que duien des del magatzem dels materials a la seva petita vivenda.

—Ah, hola, Arnau, m'havia espantat.

—Hola, oncle, t'he vingut a veure perquè diuen que demà faran controls a les cases de Vilanova per buscar en Bernat.

Durant la tarda, pel poble, havien corregut veus que Gausbert de Ribes havia exigint als senyors de Vilafranca i Cubelles que cerquessin informació del fugitiu, que verificuessin si estava o no en algun dels pobles. Es deia que havia amenaçat d'enviar els seus homes armats als pobles a fer-ho pel seu compte si el desobeïen.

—Tenim un problema, doncs. Com ha anat això?

—Ho ha exigint al castlà de Vilafranca, encara que no sé perquè per què li fan cas —va explicar l'Arnau, indignat.

En Ramon ho va veure clar. Davant d'un assassinat no era possible que el castlà, com a representant del rei i de la llei, no fes res davant de la demanda del senyor ultratjat per aquella mort. Altres consideracions com els possibles abusos d'autoritat o la manera com es gestionaven aquells temps de sequera, quedaven en segon terme.

—Què farem, doncs?